

KIRKER LANGS HÆRVEJEN I VIBORG STIFT

**HÆR
VEJEN**

OCHSENWEG

VIBORG STIFT

En guide til
pilgrimme,
vandrende
og cyklende

KÆRE PILGRIMME, VANDRERE OG CYKLISTER!

Velkommen til
Viborg Stift! – til
Hærvejen, Kloster-
ruten eller en af vore
andre vandreruter.

Vi glæder os over
at dele et stykke af

jeres livsvej at kunne præsentere en række af vore
smukke kirker og landskaber.

At vandre og gå pilgrimsture bringer os ned i tempo.
Det åbner vore sanser for livets skønhed og modner
vore tanker.

Jeg vil ønske jer en inspirerende
og udviklende vandring!

Vi ses i Viborg.
Henrik Stubbkjær, Biskop

Viborg Stift

KIRKER, ORD OG PILGRIMME LANGS HÆRVEJEN

I dette hæfte finder du en
oversigt over kirkerne langs
Hærvejen i Viborg Stift. Du kan
læse om kirkernes historie samt
få ord med på vejen om, hvad
der inspirerer til eftertanke i et
udpluk af kirkerne. Undervejs
bringer vi bønner og tekst-
stykker til dig som går pilgrim
og til dig, der gerne læser med,
når ordene inspirerer til tanker
om livet og verden.

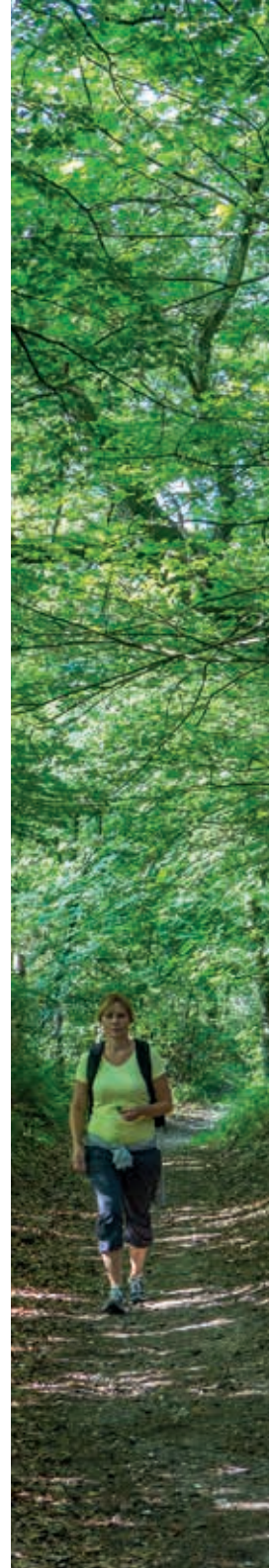
På de næste sider kan du læse
om pilgrimstanken, om Hær-
vejen og om kirker i Viborg Stift.
Bønner og tekst er udvalgt,
redigeret eller skrevet af
præster i Viborg Stift.

Vi ønsker dig en god tur

Venlig hilsen
Viborg Stifts
udvalg for pilgrimme

*Jeg har sæt mig
mine bedste tanker
til. Og jeg kender ingen
tanke så tung, at man
jo ikke kan gå fra den.*

(Søren Kierkegaard)

OM AT GÅ PILGRIM

Pilgrimsvandring er en mulighed for at trække sig tilbage fra hverdagslivet. At overveje sit forhold til sig selv, til andre mennesker og til Gud. Overveje, hvad der er vigtigt i livet. Ikke mindst er pilgrimsvandring en måde at få kræfter til at vende tilbage til dagliglivet med alle dets meningsfulde opgaver.

Mange af os oplever stilheden i glimt, oplever glæden og velsignelsen ved den, før vi igen bliver fanget ind i livets hvirvelvind. Uanset alder, så har vi travlt. Det er godt at være aktiv, men det er ikke godt, når vi tror, at stress er en måde at leve på.

I vores Ny Testamente, kan vi læse om alt det Jesus udrettede: han tog sig af mennesker overalt, hvor de kom til ham. De kom om morgenen, midt på dagen, og om natten. Men der står også igen og igen, at Jesus trak sig tilbage for at bede.

*Tag støvlerne på, og søg ind i stilheden.
Gå ad smukke veje, og lad Gud,
naturen og dem du vandrer med læse dig.*

Stilheden er en gave, der er givet os, som vi skal modtage med taknemmelighed. Vi skal med god samvittighed give os hen til den, for skaber vi ikke disse lommer af stilhed, bliver vi stressede.

Hvad er det pilgrimsvandring og retræter giver os? Vi får stilheden, enkeltheden og langsomheden.

Mest af alt får vi netop perspektiv på livet, så vi kan lade det fylde i livet, som skal fylde, og vi kan begrænse det, som er mindre vigtigt.

Pilgrimsvandring er en gående gudstjeneste, hvorfra du kommer styrket tilbage, parat til at tage fat på det dejlige og spændende liv, som nu engang er vores.

Præst
Marianne Koch
Viborg Stifts udvalg for pilgrimme.

Bøn

*Store nådige Gud,
I din hånd vil jeg være
fra det første åndedrag denne morgen.
Jeg ved at du lever.
Jeg ved at din godhed
og nåde aldrig ender.
Jeg beder dig himmelske Far,
tag denne dag i dine hænder.
Tag alle bekymringer og tvivl fra mig.
Lad mig leve livet
så det bliver til nytte
og ærer dit navn.*

(Fra: Nutidsbønner. Bønner samlet af Ruth og Herluf Andersen. Aros. 1980. Revideret af: præst Marianne Koch)

VELKOMMEN PÅ HÆRVEJEN

Hærvejens vandre- og cykelruter bringer dig vidt ud i den jyske natur; fra de frodige skove, fjorde og høje bakker i øst til de stejle kystskrænter og store heder i vest.

På www.haervej.dk kan du finde og købe detailkort over Hærvejens vandreruter. Her finder du også beskrivelser af Hærvejens strækninger samt oplysninger om overnatning, indkøb og spisesteder.

Hærvejen har sin egen app med gode kort, der kan downloades og bruges off-line.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Langs Hærvejen ligger herberger med en dagsmarchs mellemrum. Her kan du overnatte billigt i fælles sovesale. Se mere på: www.haervejsherberger.dk

HÆRVEJEN – I HISTORISKE SPOR

Hærvejene var nogle af Jyllands vigtigste færdselsårer så langt tilbage i tiden, at ingen præcist kan sige, hvornår de opstod. Her kørte, red og vandrede handlende, stuedrivere, bønder, pilgrimme, hære og konger gennem årtusinder mod nære og fjerne horisonter.

Langs hærvejsstrøget på den jyske højderyg er der fundet spor efter pilgrimme – blandt andet de Ibskaller, muslingeskaller, pilgrimmene fik, når de nåede deres mål i Santiago de Compostella. Ligesom der på kalkmalerier og gravsten er fundet afbildninger af pilgrimme.

KIRKER LANGS HÆRVEJEN

På de følgende side præsenterer vi de enkelte kirker nær Hærvejen i Viborg Stift samt et udpluk af den historie og natur, du kan opleve undervejs på din vandring.

Se kort over kirker langs Hærvejen på hæftets sidste sider.

Ønsker du at vide mere om kulturhistorie og oplevelser langs ruten kan du læse meget mere om det i de oversigtskort, som er udgivet over Hærvejen samt på www.haervej.dk

HÆRVEJEN AGGERSBORG-AARS

På Hærvejen mellem Aggersborg Kirke og Aars finder du den rekonstruerede vikingeborg Aggersborg liggende ganske tæt på Aggersborg Kirke. Her krydser du Limfjorden ad Aggersundbroen og vandrer her et stykke langs fjorden, før du når Løgstør.

Løgstør er en gammel kystby med et autentisk bymiljø med kulturhavn og fine gamle fiskerhuse. Her fra følger du Vesthimmerlandsstien mod Aars, hvor du undervejs kommer forbi klassiske stationsbyer som Vindblæs og Hornum.

Undervejs krydser du gennem de Himmerlandske Heder. Brede bæltter af hjulspor stadig deres eget sprog om, hvor Hærvejen mellem Aggersborg og Viborg engang løb.

KIRKERUIN VED SJØRUP SØ I GATTEN

På skrænten ned mod Sjørup Sø ligger ruinerne af en kirke fra romansk tid med en gravplads med omkring 1300 grave.

AGGERSBORG KIRKE

www.de12kirker.dk

Opført: 1100-tallet

Højt på kysten nord for Limfjorden ligger Aggersborg Kirke. Når man står her med en vid udsigt over fjorden fornemmer man tydeligt stedets magtfulde betydning tilbage til vikingetid. Da den første kirke (o.1150) blev anlagt, havde her i umiddelbar fortid været en vikingeborg, der i dag ses som en rekonstrueret ringvold.

2

LØGSTØR KIRKE

www.de12kirker.dk

Opført: 1893

Når man træder ind i Løgstør Kirkes hvide kirkerum er det første, der falder en i øjnene korets farverige glasmosaikker. Kunstneren bag er Jais Nielsen. På de hvide stolegavle viser Arne L. Hansens bemalinger tidens gang gennem døgnnet, mens alterforhænget bærer motiver af de syv stationer på Jesu vej til korset. I kirkens våbenhus har han ligeledes udført fadervors syv bønner med opstandelsessolen.

3

VINDBLÆS KIRKE

www.de12kirker.dk

Opført: 1100-1200

Vindblæs Kirke ligger højt på en bakke og ses viden om. Som mange af middelalderens kirker i Vesthimmerland er den bygget i granitkvadre. Århundreders reparationer og ombygninger kan ses som historiske spor i kirkens murværk – blændede vinduer, munkesten. Kirken er senest restaureret i 2001.

I kirkens tårnmur finder du en næsten meterlang billedkvader af en løve indhugget. Af ukendte grunde vender den på hovedet. Vender du den om, fortæller overleveringen, at dommedag kommer nær.

4

ULSTRUP KIRKE

www.sogn.dk/ulstrup

Opført 1100-tallet

Kirken er en romansk kirke, der i 1936 blev ombygget, så den oprindelige kirke i dag udgør korsarmene i den nye kirkebygning. I apsis er der et kalkmaleri fra 1939, der viser Kristus som verdensdommer.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Himmerland Camping og Feriecenter
Hornum
Bjørnstrupvej 45
9600 Aars

5

AARS KIRKE

www.aarskirke.dk

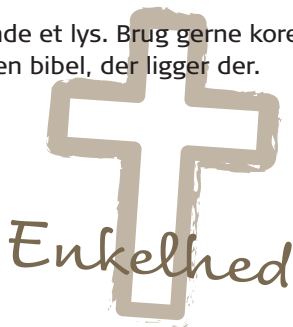
Opført: 1200-tallet

Aars Kirke blev oprindeligt bygget med Viborg Domkirke som forbillede, siden voksede byen rundt om, og en tilbygning blev nødvendig. For at skabe mere plads byggede man derfor i 1921-22 et nyt kor og skib vinkelret på det oprindelige romanske kirkeskib. Den opstandne Kristus kommer fra øst. Derfor er koret i de fleste kristne kirker østvendte. Men med ombygningen af kirken vender kor og alter nu mod nord. I 2004 gennemgik kirken en større indvendig renovering med kunstnerisk bistand af Erik Heide. Kirken fik de lyse farver, den har i dag.

I det tidligere østvendte kor udformede han en glasmosaik. Med sin intense blå farve leder den tankerne hen på Jesu dåb i Jordanfloden, hvor Guds røst høres fra skyen: "Dette er min elskede Søn, i ham har jeg fundet velbehag!" (Matt.3,17b).

Til en stille stund

I kirkens kor kan du tænde et lys. Brug gerne korets lille præsteværelse og den bibel, der ligger der.

Bøn

Tak min Skaber,
fordi du har ladet mig
blive født som et menneske
i denne verden fuld af under.

Tak for hver dag
med nye muligheder.
For arbejdsglæde og hvile.

For alene tid
og for mødet med andre mennesker.
For morgen og aften.

For nærhed og åbne horisonter.
Hvor jeg færdes med hænderne
fulde af dine gaver.

(Fra: Nutidsbønner. Bønner samlet af Ruth og Herluf Andersen. Aros. 1980. Revideret af: præst Marianne Koch)

HÆRVEJEN MELLEM AARS OG AALBORG

Hærvejen deler sig nord for Aars op i et 'y'. Sydpå fortsætter Hærvejens vandrerute mod Viborg. Mod nordvest går den mod Løgstør og Hirtshals, mens den mod nordøst fortsætter mod Aalborg og Frederikshavn.

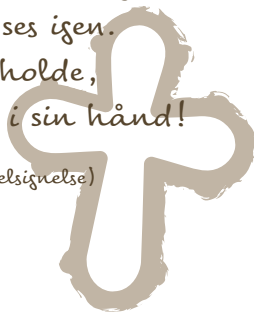
Undervejs mod Aalborg møder du flere fine kirker. En af dem er Øster Hornum Kirke i Aalborg Stift.

Ruten byder også på fine naturområder og spændende kulturhistorie, som: Højris Mølle, Skivum Krat, Halkær Ådal samt den imponerende høj række Frentrup Nihøje fra bronzealder.

 kort over **hærvejen** på hæftets sidste sider.

*Må din vej gå dig i møde!
Og må vinden
være din ven!
Og må solen
varme din kind!
Og må regnen
vande mildt din jord!
Indtil vi ses igen,
må Gud holde,
holde dig i sin hånd!*

(Irsk/keltisk velsignelse)

6

ØSTER HORNUM KIRKE

Kirken i Øster Hornum er opført i 1100-tallet, og som den ligger højt på sit bakke drag var den synlig fra nær og fjern blandt tidens lave stråttækte huse. Som mange af tidens kirker blev den bygget i tilhuggede granitkvadre med et kor i øst og et skib i vest. Tårn, kor og våbenhus kom til i 1400-tallet.

I kirken pryder en træfigur fra det tidlige 1200-tal – og overvejselen er, om den mon forestiller Viborgs helgen Skt. Kjeld? Hornum sogn hørte dengang under Viborg stift.

Pilgrimme på vej

Pilgrimsfærd havde et boom i middelalderens Europa, hvor Viborg var et blandt flere lokale valfartsmål. I en rejsefører fra 1100-tallet med praktiske oplysninger til pilgrimme, beskriver den islandske abbed Nicolaus vejen mellem Aalborg og Viborg til at vare to dagsrejser. Viborg havde sin egen helgen i Skt. Kjeld, og måske er det også på grund af tidens pilgrimme, at der i Øster Hornum Kirke står en træfigur af netop ham?

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Hødalen · Øster Hornum
www.hoedalen.dk
Nihøjevej 30,
9530 Støvring

7

SKIVUM KIRKE

www.sogn.dk/skivum

Opført: 1100-1200 tallet

Skivum Kirke ligger højt på et bakke drag mellem de to åer Halkær og Sønderup. Når du i den middelalderlige kirke går fra våbenhuset og videre ind, træder du ind i det oprindelige kirkerum, der stadig er bevaret med sin enkle indretning i kor og skib sammen med flere af de romanske rundbuede vinduer. Tårn og våbenhus er senere tilbygninger. I våbenhuset møder du Skivumstenen, en runesten fra vikingetiden: "Moderen Thyre og sønnerne Odinkar og Gudmund, de tre rejste disse kumler efter, Han var den bedste og første af landmænd i Danmark".

Til en stille stund

I Skivum kirke ser du en træfigur af Maria med barnet, som stammer fra en katolsk altertavle fra omkring 1475. Marias sørgmodige øjne når hun holder det lille Jesus barn, rummer på fineste vis påskens drama.

Maria er traditionelt et forbillede på flere dyder: langsomhed, værdighed og omsorg, som man kan reflektere over, mens man betragter figuren.

Der står lys på på døbefonten, som du er velkommen til at tænde.

16

En kort velsignelse til vandrere

Må Guds engle gå foran dig,
må nåden og freden beskytte dig.
Må Guds Ånd bo i dig.
Må kærligheden omslutte dig.
Må Guds velsignelse blive hos dig.
Må du gå på hellig mark.

(Fra: Altid elsket, af Kristina Reftel, Unitas)

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Skivum Forsamlingshus
Mosbækvej 11B
Skivum
9240 Nibe

17

HÆRVEJEN AARS-VIBORG

Vesthimmerland er rig på natur, arkæologi og historie. På Vesthimmerlands Museum i Aars finder du en kopi af Gundestrupkarret formidlet. Og vil du forberede dig til turen og dens landskaber handler Johannes V Jensens Himmerlandshistorier om egnen her. Forfatteren har sit eget museum i Farsø.

På hærvejsruten støder du på Skindersbro, hvor hulvejene trækker deres dybe spor ned mod Simested Å, hvor der desuden er fundet rester af en bro fra omkring år 990.

HÆRVEJEN OG SIMESTED

Små 3 kilometer fra Hærvejens vandrerute finder du oprindeligt hærvejshistorie i Simested.

Landsbyen Simested og dens kirke ligger i et afvekslende landskab med småbakker, dalsænkninger og engdrag. Simested Å snor sig gennem den smukke ådal og krydser den gamle Hærvej ved Simestedbro.

Se kort over Hærvejen på hæftets sidste sider.

8

SIMESTED KIRKE

www.simestedkirke.dk

Simested Kirke er opført i slutningen af 1100-tallet.

9

GISLUM KIRKE

www.sogn.dk/skivum

Opført: 1200-tallet

Som det oprindeligt var tradition på egnen, er kirken bygget af granitkvadre i et lille skib og kor. Senere blev tårnet bygget til. Et levn fra katolsk tid er et lille indhugget 'relikviegemme', der før sad i alteret, men nu er indsat i en tilmuret dør. I nordsiden af skib og kor findes endnu de oprindelige små, højtstående vinduesbuer. Altertavlen er ny og danner rammen om en gipsfigur af Kristus som den gode hyrde.

Døbefonten er i romansk tid udhugget i granit med ornamenter af snoet reb og løvværk, der har været farvelagt i rødt og grønt.

10

TESTRUP KIRKE

www.testrupkirke.dk

Opført: 1430'erne

Testrup Kirke blev oprindeligt bygget med både tårn og korsarme efter forbilledet i Viborg Domkirke. Samtidig rejste man også et hospital, hvor syge og nødlidende kunne få hjælp. I Testrup var sognet imidlertid fattigt, og bygningerne forfaldt.

Hospitalets funktion blev overgivet til Viborg efter reformationen

i 1536, og i 1749 endte det med, at man rev tårnet, korsarmene og hospitalet ned og lod det fine kirkeskib stå alene tilbage. Nær kirken står ruinerne stadig efter hospitalet.

Den nuværende kirke var dog ikke den første på stedet. I stendigerne langs Testrupgård kan man stadig se kvadersten fra en tidligere romansk kirke formodentlig fra 1100-tallet. Og før den, hvem ved, måske en trækirke fra vikingetid?

Til en stille stund

I Testrup Kirke er kor og skib ikke adskilt. I stedet går de ud i et, hvilket skaber en, ja, næsten guddommelig stemning, som solens lys gennem de store vinduer understreger. Her kan du samle tankerne, inden vandringen går videre. Tænd gerne et lys, og lad det sprede det mørke, som vi alle af og til mærker.

800 m nordøst for kirken for foden af en bakke ligger de fugtige spor efter en hellig kilde; Skt. Søren's Kilde. Kirken, hospitalet og kilden var i mange år ramme for et myldrende liv af præster, munke og folk, der valfartede til den dengang vandrige kilde for at få del i dens helbredende kræfter.

Pilgrimsfærd – ud i verden fra Testrup

I middelalderens Europa var pilgrimsfærd populært, flere hundrede tusinde vandrede for deres sjæls frelse mod tidens valfartssteder. I Europa lå klostre og herberger ofte spredt med en dagsrejses afstand, så trætte pilgrimme kunne få en bid brød og finde ly for natten. Også Testrup lå ved en af tidens betydningsfulde pilgrimsveje mellem Aalborg og Viborg, og mon ikke kirken her bød på samme gæstfrihed for de trætte vandrede? Også i dag kan vandrede hvile deres fødder i Testrup. Nær kirken er indrettet et 'herberg langs Hærvejen', drevet af frivillige.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Testrup gl.skole
Grandgaardsvej 10
Testrup
9620 Aalestrup

11

AALESTRUP KIRKE

www.aalestrupkirke.dk

Opført 1908

Den lavloftede kirke er malet i varme rolige farver med rødlige kirkebænke og vægge. I koret glimter alterudsmykningen gyldent. Den er udført af børn fra 3. kl på Aalestrup Skole over salmen 'Nu titte til hinanden'. Øverst står: "Du lærte os til Gud vores øjne opslå".

Apsbilledet i hvælvet over alteret er udført af Lene Melchiorsens over den sidste nadver. Med billedet ønskede kunstneren at få billedfortællingen ind i kirken igen, selv udtaler hun: "Væggene appellerede til Påskens drama. Her på gesimsen kunne de sidde, uden bordkant, så de er så tætte på os som muligt. Vi går også fysisk til Nadver sammen."

12

HVAM KIRKE

www.sogn.dk/hvam

Opført 1200-tallet

Den lille Hvam Kirke er som mange af egnens kirker en middelalderlig landsbykirke bygget i de for perioden så typiske kvadresten. De oprindelige rundbuede vinduer er endnu bevarede. I 1400-tallet blev tårnet bygget til og i 1800-tallet våbenhuset. I den nordlige mur, er der indmuret en ligsten, der bærer relieffer af herremanden til Lille Restrup, Niels Harbou og hans kone, Birethe Munck. Inden for på kirkens sydvæg hænger et maleri af kunstneren Niels Larsen-Stevns. Det smukke maleri, der fra 1920-70 prydede altertavlen forestiller Jesus som den gode hyrde.

13

SKALS KIRKE

www.sogn.dk/skals

Opført: 1100-1200

I den oprindelige del af kirken, der er bygget i granitkvadre, ses stadig de rundbuede vinduer fra kirkens første tid. De giver et smukt lysindfald i det lyst malede kirkerum med de blå bænke. Døbefonten er romansk. Tårn, våbenhus og kapel er opført i gotisk tid (1250-1530).

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Skals Gl. Kro
Hovedgaden 16
8832 Skals

14

VORDE KIRKE

www.løgstrupkirker.dk

Opført: 1100-1200

Allerede på afstand ses Vorde Kirke som den ligger højt ved kanten af Vorde Bavnehøj med udsigt over Hjarbæk Fjord. Den romanske lavloftede kirke har en smuk altertavle fra renæssancen, der oprindeligt hang i Gråbrødre Kirke i Viborg. Begge de oprindelige indgange til kirken er bevaret. Kvindedøren er tilmuret, mens mandsdøren stadig er i brug. Som endnu et minde fra kirkeens **sindårige-historie** ses Lindorme i relief på korbuen.

Fra Vorde Bavnehøj eller Galgehøj, som den også bliver kaldt er der en dejlig udsigt over Hjarbæk Fjord.

15

FISKBÆK KIRKE

www.løgstrupkirker.dk

Opført: 1100-1200

Med sin løgkuppel skiller Fiskbæk Kirke sig ud på lang afstand. I den lavloftede kirke ses endnu de rundbuede vinduer fra kirkens romanske byggeperiode. Også mandsdøren i syd er bevaret, mens den nordlige kvindedør er muret til. Når du er trådt ind i kirken, ser du gennem den kraftige korbue et stort krucifiks hænge over alterbordet. Krucifikset sad i katolsk tid i korbuen. I tårnrummet er afdækket tidligere kalkmalerier. Også døbefonten er romansk med liljeornamenter samt hjørnehoveder på foden.

HJARBÆK

Hjarbæk var tidligere en vigtig ladeplads for Viborg, hvor en stor del af varerne til og fra Viborg blev lastet og losset. I dag er Hjarbæk en hyggelig lille havneby, hvor man kan opleve gamle sjæfter stævne ud.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Hjarbæk
Strandvejen 9
Hjarbæk
8831 Løgstrup

VIBORG

Viborg er en af landets ældste byer og her knytter både landets og Hærvejens historie sig til. Viborg blev bispesæde i 1060 og var i de følgende århundreder centrum for kirkemagten. Viborg var også et valfartsmål med Skt.Kjeld som helgen tilknyttet domkirken. I middelalderen voksede byen sig stor og velhavende. Handelsfolk, håndværkere og pilgrimme kom fra nær og fjern til byen, hvor hærvejene mødtes mellem nord og syd.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Viborg Pilgrimshus
Sct. Mogensgade 18 a
8800 Viborg

Nær Viborg Domkirke, nabo til Gråbrødre Kloster og beliggende i den historiske Sct. Mogensgade finder du Viborg Pilgrimshus. Et herberg for pilgrimme, vandrende og cyklende med 22 sovepladser i fællesrum.

Stilhed

Træd ind i kirken.
Tænd gerne et lys.

Tænk på det,
du har været glad for i dit liv,
og sig tak der.
Tænk på det, der er
og har været svært,
og bed om kræfter
til at stå det igennem.
Tænk på de mennesker,
der har været der for dig,
og tænk på dem du kan omslutte
med støtte, opmuntring og bøn.

Skønt kirken er velkendt,
hjemlig og tryk,
er den også en åbning
til en anden verden.
Mærk freden ved at være her,
og lad gerne den tanke følge med,
at Gud er her for dig!

Du er ikke den første,
der bærer dine inderste tanker
frem i kirkerummet,
og du bliver ikke den sidste.
Mange er trådt herind og har mærket,
at de står på hellig grund.

(Præst Mette Holmstrøm)

16

VIBORG DOMKIRKE

www.viborgdomkirke.dk

Opført: 1100

Viborg Domkirke er formentlig verdens største granitkirke rejst af kampestenskvadre. Den genstridige granit blev besejret af jysk stædighed og skønhedsvilje, og kirken er helt unik i brugen af granit som byggemateriale.

Kirken har en lang og omtumlet historie bag sig. Knap nok færdigbygget blev den truet af den første brand allerede i 1145. Kirkens senere helgen, domprovst Kjeld, ilede ifølge legende op i en af kirkens tårne og ved hans bønner stiltede branden af ved kirkens fod. Århundreder med brande og genopbygninger hærgede kirken, der i 1862 måtte lukke sine forfaldne bygninger, indtil en landsindsamling sikrede, at en ny ombygning af kirken kunne begyndes.

Den ideale romanske storkirke

Den store ombygning stod færdig i 1876. Målet var at genskabe den oprindelige kirke. Med hård hånd afklædte man bygningen næsten al dens historie, men som kirken nu står, er den et klart eksempel på den ideale romanske storkirke. De første mestre har bestemt rummets harmoniske forhold: længden af midtkirken er den dobbelte af tværskibets, og korets kvadrat overholdes i hvert af tværskibets tre partier. Siden er Joakim Skovgaards kalkmalerier kommet til som en enestående protestantisk billedbibel.

28

Den skjulte kirke

Går du ned ad indgangen ved korrappen ligger "Kraftkirken" eller "Den skjulte kirke": det ældste romanske rum i Danmark. Hvælvingerne hviler på seks søjler. De to midterste er af poleret porfyr, mens resten står i granit. I kryptens søndre kapel ses Sct. Kjelds brønd, hvor mange syge, især blinde, blev helbredt.

Til en stille stund

Gå ned i kirkens krypt og se på de smukke vægge, der fortæller om flittige hænder, der ønskede at ære Gud ved at bygge denne kirke.

Tænk på, at nu sidder du i et rum, hvor mennesker har tilbedt den højeste så længe kirken har stået, måske endda længere – så længe der har været mennesker, der har boet her. For Viborg betyder Helligstedet på bakken – og hvor ellers kan det være end netop her? Du tilbeder nu den treenige Gud sammen med alle de, der har været her før dig.

29

17

GRÅBRØDRE KLOSTERKIRKE

www.viborgdomkirke.dk

Opført: 1200-tallet

I en hvælvet kælder under den tidligere klosterbygning ligger et lille kirkerum med en ganske særlig stemning og nærhed. Kirken består af 6 krydshvælv, som bæres af to svære støttestøtter. Kirken er en del af en fredet historisk stiftelse.

Klostret blev grundlagt af gråbrødrene i 1235 og udviklede sig over årene til et stort kloster med kirke og 2 klostergårde. Klosterkirken, som blev nedrevet i 1830, er markeret i Hans Tausens Minde med en bøgehæk. Den nuværende lille smukke kirke blev indviet i 1949, og er placeret i den såkaldte Udløberfløj, som blev opført af munkene mellem 1480 og 1500 og ombygget af kong Christian den III i 1530. Viborg Domkirke holder ofte sine gudstjenester for pilgrimme her.

Herre, vis mig din vej
og gør mig villig til at vandre den.

(Den hellige Birgittas bøn)

HÆRVEJSSTENEN

På vej ud af Viborg ad cykelruten møder du Hærvejsstenen, rejst til minde om de mange vejfarende, som gennem århundreder brugte den gamle vej. Teksten er skrevet af Peter Seeberg og lyder:

**KRÆMMERE KRIGERE KÆRRER KAROSSER
RYTTERE DRIVERE VANDRINGSMÆND HESTE
STUDE GÆS FROMME GODE ONDE MANGE ENE
LANGVEJS FRA TIL LANGVEJSSTEDER TRÆTTE
AD DEN SLYNGEDE VEJ**

Ovenpå stenen er der en kompasrose med afstande til alverdens hellige steder. Jerusalem, Rom, Santiago de Compostela, Hamburg, Lübeck, Paris, Finderup, Varde.

Fællesskab

18

SØNDERMARKSKIRKEN

www.soendermarkskirken.dk

Opført 1981

Søndermarkskirkens kirkerum er rundt, højloftet og bygget i røde mursten, der sammen med lysindfaldet i de små farvestrålende vinduer giver rummet et varmt skær. Døbefonten er placeret foran knæfaldet og menigheden og de kirkelige handlinger bøn, prædiken, nadver, dåb, vielse og begravelser foregår i centrum af menigheden.

Døbefonten er en ægte muslingeskal. Fra ældgammel tid symboliserer muslingeskallen det kristne menneskes vej gennem livet fra dåb til grav. Muslingeskallen blev i gammel tid et almindeligt pilgrimssymbol for folk, der ad Hærvejen var gået sydpå til Santiago de Compostela i Spanien, hvor Jakob, en af Jesu apostle, siges at være begravet. I Danmark blev Jakob kaldt Ib, og pilgrimme hjembragte altså en Ibsskal.

Hærvejstæppet

Hærvejstæppet fører dig med sine farvestrålende 10 meter gennem flere tusinde års Danmarkshistorie fortalt gennem Hærvejen. Tæppet er broderet på hørlærred. Motiverne er oprindeligt skabt i akvarellform af kunstneren Inga Linde Jensen.

Überørt af byens travlhed
og trafikens tunge brus,
som en helle midt i larmen
står det underligste hus.
Stilhed, der er livets egen,
overdøver dagens krav,
her hvor Helligånden holder åbent hus
for høj og lav.
Her har dagen evighed,
her har kærlighed sit sted,
hvor Guds Søn er sammen med os
under Helligåndens fred,
og da føler vi en stund,
at vi står på hellig grund,
og at livets mening lyder
fra vor skabers egen mund.

(Fra: Den Danske Salmebog, Lars Busk Sørensen, 331, 1)

HÆRVEJEN VIBORG-AALBORG

Nordøst ud af Viborg kan du cykle ad Hærvejen fra Viborg til Hobro, Aalborg og videre til Frederikshavn. Indenfor Viborg Stift kommer du her forbi kirkerne i Houlkær, Asmild, Rødding og Vammen.

Ruten byder på mange fine natur og kulturoplevelser – Tjele Langsø, vikingeborgen Fyrkat, Hobro, Rold Skov og Rebild.

Tak for det,
der er mig Gud,
jeg takker dig for
min krop,
for benenes
og føddernes
bærende kraft,
for hjertets
tålmodige puls,
for hjernens evne
til at bearbejde tanker
og følelser,
som dukker op,
for oplevelsen af duft og
smag under vandringsen.
Tak, Gud, for alt det,
der er mig. Amen

(Fra: Den lille pilgrimsbog, af
Per Harling. Hans-Erik Lindström.
Oversat og bearbejdet af
Elisabeth Lidell.)

ASMILD KIRKE
www.asmildkirke.dk

Opført: omkring 1090

Asmild klosterkirke er en af landets ældste kirker. Med sin beliggenhed højt på bakken med udsigt til Viborg var den en anelig bygning. Øst for kirken blev i 1200-tallet opført en bispegård. Her boede Viborgs bisper i middelalderen. Mest kendt blandt dem er biskop Gunner, der skrev indledningen til Jyske Lov med de ofte citerede ord: Med lov skal land bygges. En statue af bisp Gunner udført af Erik Heide står på pladsen foran kirken. Asmild Kirke var indtil reformationen en del af det nærliggende Asmild Kloster, der brændte ned til grunden i 1713. Tilbage fra klosteret står i dag kirken og en dyb stenbrønd. I våbenhuset står en runesten.

20

HOULKÆR KIRKE

www.houlkaerkirke.dk

Opført: 1992

Kirkerummet er et enkelt, smukt og velproportioneret rum, der har en stemning, der indbyder til ro, fordybelse og andagt. Taget bliver båret af store, hvidmalede trækonstruktioner, og loftet er blå som himlen. Dagslyset er styret via høje vinduer og højsiddende ovenlys, så det kulminerer omkring alteret. Alterbilledet er malet af kunstneren Sonny Tronborg. Motivet er fra Matt. 27, 51-54. Den gyldne farve peger fra langfredagens mørke drama frem mod påskemorgen.

21

RØDDING KIRKE

www.rodningkirke.dk

Opført i 1200-tallet

Kirken er oprindeligt bygget i romansk byggestil og fik i 1400-tallet våbenhus og tårn bygget på. På kirkens nordside ses en af de særlige kvadresten med skakbrætmonster, hvis funktion er ukendt. I Kirken hænger et sjældent middelalderbroderi fra slutningen af 1300-tallet broderet med silke på hør. Det forestiller 32 helgener, og var i brug som alterbordsforhæng.

22

VAMMEN KIRKE

www.vammenkirke.dk

Opført: 1100-tallet

Kirken er bygget i romansk stil med tårn og våbenhus som senere tilbygninger. I det lavloftede, hvidkalkede kirkerum er apsis runde bue lyst op af et freskomaleri malet af Stefan Viggo Pedersen: Kristi komme til menigheden.

HÆRVEJEN VIBORG OG NØRRE SNEDE

Syd for Viborg ligger Hald Sø og Dollerup Bakker på kanten af den israndslinje, der skiller det flade Vestjylland fra det kuperede Østjylland. Her er det bakke op og bakke ned nær den dybe Hald Sø – skrænter, kildevæld, frodige skove og lyngklædte bakker. Med De fem Hald'er liggende som gamle borgruiner og voldsteder.

Følger du Hærvejen sydpå ud af Viborg slynger vandre – og cykelruten sig ind og ud mellem hinanden. I det følgende er kirkerne langs både cykel – og vandreruten beskrevet.

SKELHØJE

De dramatiske landskaber som istiderne efterlod, finder du også ved Skelhøje. Formet af is og smeltevand foran en mægtig gletcherport for omkring 15.000 år siden, er landskabet her blevet et markant landskabs-skel. Byens historie er derimod kun godt 100 år gammel og hænger sammen med Alhedebanens historie.

23

HALD EGE KIRKE

www.haldegekirke.dk

Opført: 1967/71

Som den hvide kirke står med sine lige linjer i kontrast til landskabets bløde former og skovens silhuet er den et smukt syn. Det ydre er holdt i hvide, grå og sorte farver. Kun den dybrøde dør, synes at sige: "her skal du ind" til dem, der kommer forbi.

Kirkens enkle stilrene fremtoning går igen i dens indre. I gulvet ligger brede sveller. Bænke, prædike-stol og alter står i robuste grågrønne fyrreplanker. Alteret er smykket af et spinkelt kors med luefor-gyldte sølvkugler, der reflekterer lyset. Som døren er også bænkenes sædebetræk rødt. Det er, som om de siger: "sæt dig her, hvil dig lidt!" Og man kunne ud fra evangeliet tilføje: "her kræves intet af dig, kun fred skal være dig til del, mens du sidder her."

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Hald Hovedgård
Naturskolen ved Hald
Ravnsbjergvej 71
Viborg

24

DOLLERUP KIRKE

www.dollerupkirke.dk

Opført: 1200-tallet

Bakernes gamle kirke

Mellem langstrakte lyngbakker løfter den lille, kullede kirke sine grå mure op over kornmarken og kirkegårdens brede kampestensdiger. Den ligger midt i et gammelt kilometerbredt net af okse- og hærvejsspor.

Kirken er fra 1200-tallets begyndelse og står i granitkvader fundet på egnens marker. Kirkens og korets nordside står næsten urørt fra kirkens første tid, her findes det eneste bevarede vindue, det er dog til-muret. Våbenhuset er fra 1600-tallets begyndelse.

Præsten siger

*Kirken er altid åben. Gå bare ind
og nyd det smukke, gamle kirkerum.
Lad tankerne løbe eller bed en bøn.
Kirken er din. Du er hjemme i Guds hus.
I våbenhuset står en elkedel, neskafe,
tebreve og småkager. Trønger du til en
varm drik, er du velkommen til at lave
dig en kop og spise en småkage!*

25

THORNING KIRKE

Læs mere: www.grathekirke.dk

Opført: 1200-tallet

Den godt 800 år gamle kirke er kendt som hjemsted for digteren Steen Stensen Blicher, der var præst her fra 1819-1825. På kirkegården genkender man stadig navne på personer fra hans digtning – som Mads Doss.

Især alterbilledet er interessant for en pilgrim.

Opstandelsens lys

Over alteret stråler altertavlen med sit motiv af den opstandne Jesus, malet af Svend Havsteen-Mikkelsen, der blev kunstnerens sidste billede. Selv sagde han: "Jeg har altid

holdt mig fra at male opstandelsen, for den har ingen set. Men nu, da døden er nær, tør jeg male opstandelsens lys."

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Blichersvej 31
8620 Kjellerup

Thorning Kirke fortsat...

Motivet er den opstandne Jesus, der møder de to Emmaus-vandrere på påskedag. De to disciple har ikke fanget Kristi opstandelse og går desillusionerede væk fra Jerusalem mod deres hjemby Emmaus. På vejen slår Jesus følge med dem, men de ved ikke, hvem deres nye følgesvend er.

De var næsten fremme ved den landsby, de var på vej til, og Jesus lod, som om han ville gå videre. Men de holdt ham tilbage og sagde: »Bliv hos os! Det er snart aften, og dagen er allerede gået på hæld.« Så gik han med ind for at blive hos dem. Og mens han sad til bords sammen med dem, tog han brødet, velsignede og brød det og gav dem det. Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem. De sagde til hinanden: »Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?«

(Lukasevangeliet kap 24)

På den måde kan man i Thorning Kirke holde nadver sammen med den lyslevende Kristus.

26

GRATHE KIRKE
www.grathekirke.dk

Opført: 1917

Grathe Kirke er bygget nogle få hundrede meter syd for det sted, hvor Grathe Kapel tidligere stod. Efter reformationen forfaldt Grathe Kapel men sten fra ruinen er muret ind i den nuværende kirke. Over døren mellem skib og tårn bærer en sten indskriften: "I Grathe Kapel i mange år jeg hørte messesangen. I Grathe Kirke nu jeg står og hører klokkeklangen. Efter sigende var det tidligere Grathe kapel opført af kong Valdemar den Store, der, hvor den faldne kong Svend blev begravet efter slaget på Grathe Hede i 1157."

Åndelighed

27

ENGESVANG KIRKE

www.engesvangkirke.dk

Opført: 1200-tallet

Oprindeligt en middelalderkirke opført ved Hærvejen, der med sine gennemrejsende røvere, krigsfolk og sygdomme sikkert har været medvirkende til, at sognet uddøde i 1400-tallet, og kirken forfaldt. Sten fra kirken blev brugt til andre byggerier på egnen, blandt andet våbenhuset i nabokirken i Kragelund. Da en ny kirke blev bygget i 1895-1897, var der endnu granitkvadre på stedet, hvoraf nogle blev brugt til at bygge alteret i den nye kirke. Kirken blev bygget som de øvrige hedekirker på den tid, men ved en renovering i 1966 blev kirkens interiør gjort enkel og lys, så udsmykningen blev indskrænket til et stort kors af egetræ på alteret.

Du finder Engesvang Kirke på vestsiden af Bølling Sø

28

NØRRE SNEDE KIRKE

www.norresnedesogn.dk

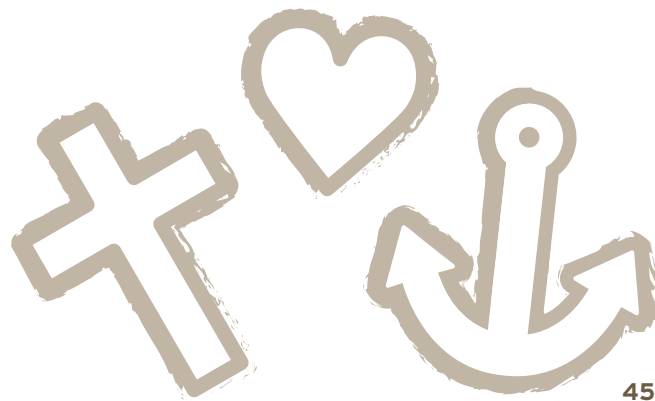
Opført: 1100-tallet

Middelalderkirken i Nørre Snede var tidligere valfartskirke for de mange pilgrimvandrere på Hærvejen. I nærheden af kirken lå hellige kilder. Som noget særligt har kirken en fornem romansk døbefont i granit med to dobbeltløver afbildet på kummen i højt relief. Som mange andre kirker bygget i romansk stil fik kirken sit tårn og våbenhus bygget på i 1500-tallet. Kirken gennemgik en flot renovering i 2013. På kirkegården ligger en gravhøj, kaldet Kong Snios Høj.

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Nørhoved Hærvejens Ferie
Nørhovedvej 16
8766 Nr. Snede

Spænd over os dit himmelsejl.
Rør jorden med din finger.
Lad himmelbuen være spejl
for lyset, som du bringer.
Sæt fredens bue som et skjold
mod mørke, død og krigens vold
– du himmelbuens Herre.

Skænk os det klare kildevæld,
som skaber liv i strømmen.
Vi finder ikke kilden selv,
så hold os fast på drømmen:
At du er livets kilde, som
får blinde til at se sig om
– du underfulde Herre.

Vær sol på vores mælkevej,
og varm os i din sfære.
Lad Hellig-ilden brede sig,
så vi får mod at bære
vor klode som en blomstereng,
et liv i broget sammenhæng
– du fællesskabets Herre.

(Leif Rasmussen 1988.
© Det Kgl. Vajsenhus' Forlag
Mel.: Hans Holm 1988)

HVIS DU VIL VANDRE MERE

Ønsker du selv at gå
som pilgrim – eller
bare at vandre en
tur, hvor du samtidig
kan besøge en kirke
undervejs, har vi i

folderen 'Pilgrim
i Viborg Stift' samlet et ud-
pluk af mulighederne. Find
den på www.viborgstift.dk,
hvor du samtidig får et
overblik over de mange
aktiviteter for pilgrimme.

Viborg Stift dækker over
kommunerne Lemvig, Struer,
Skive, Holstebro, Herning Ikast-
Brande, Viborg og Vestthim-
merland. På deres hjemmesider
kan du finde vandreruter og
turforslag – ofte under over-
skrifter som natur-oplevelser og
friluftsliv.

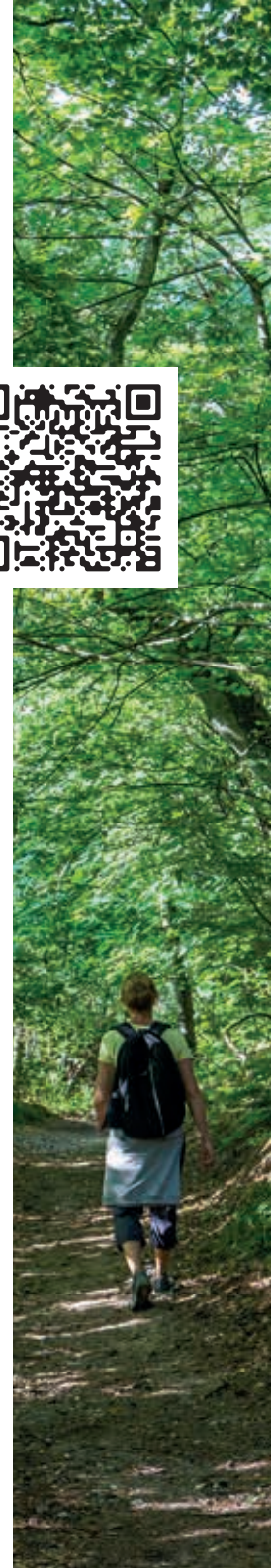
De mange lokale visit- og turist-
organisationer har også fine
beskrivelser liggende på deres
hjemmesider.

På www.udinaturen.dk kan du
få et nationalt overblik over
mulighederne for vandre- og
friluftsliv.

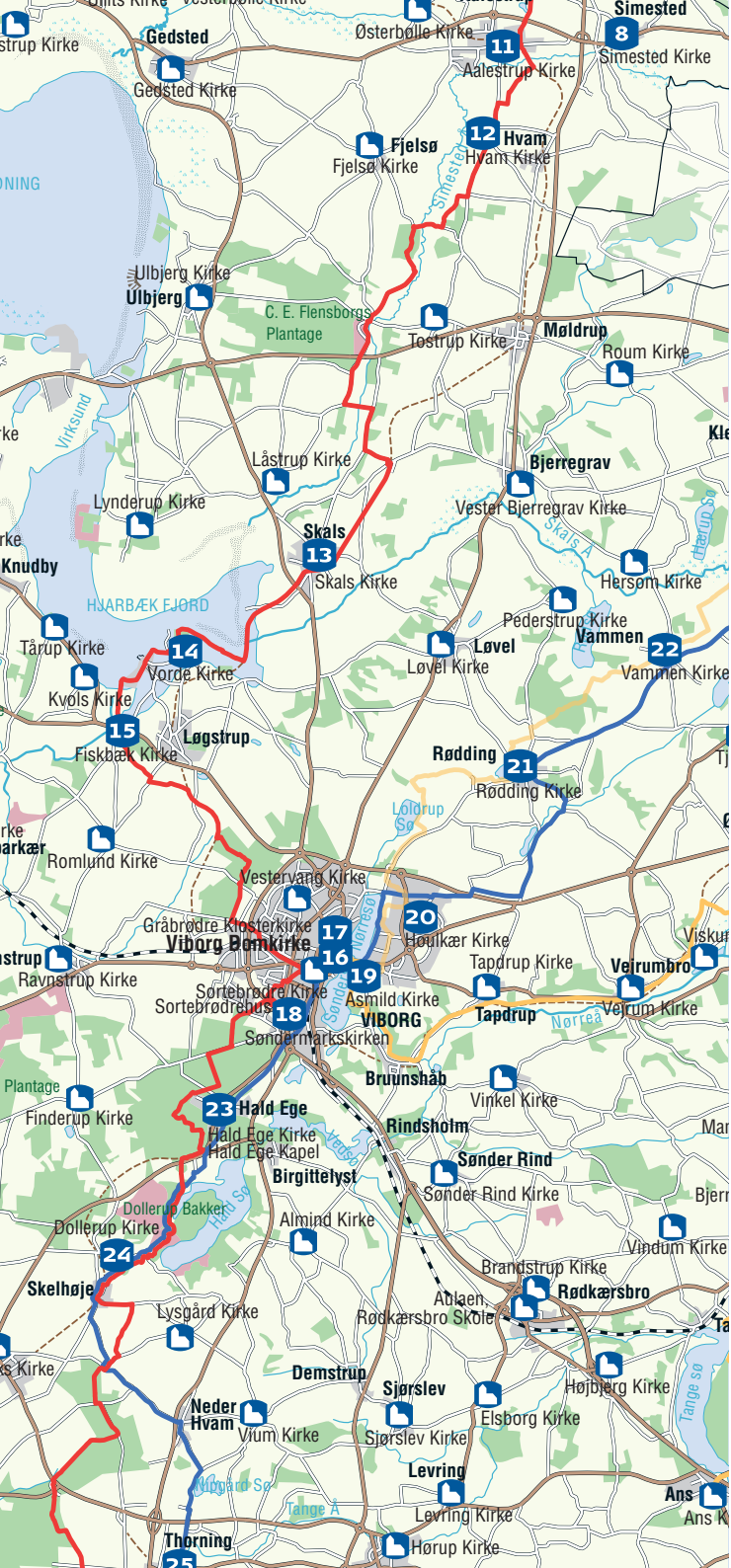

Den Danske
Klosterrute er
en national rute,
hvor ruten er lagt,
så du undervejs

besøger mange af Danmarks
fine kirker og Klostre. Foreningen
bag ruten udgiver guidebøger
til ruten. Læs mere på
www.klosterruten.dk

VELKOMMEN TIL KIRKERNE LANGS HÆRVEJEN I VIBORG STIFT

Hæftet her er en guide til kirker nær Hærvejen i Viborg Stift. Kirker, hvor du er velkommen til træde ind i de ofte tusinde år gamle bygninger, nyde et hvil og lade stilheden sænke sig.

I hæftet finder du bønner, salmer og tekststykker valgt til eftertanke og stilhed. Brug dem i kirken, undervejs på din vandring eller hvor det passer dig bedst. Ordene inspirerer til tanker om livet, hvad end du går som pilgrim eller som vandrør.

Venlig hilsen
Viborg Stifts udvalg for pilgrimme

På www.viborgstift.dk kan du læse mere om pilgrimme og pilgrimstanken i Viborg Stift. I facebook-gruppen 'Pilgrim Viborg Stift – forum for vandring, stilhed og meditation' kan du løbende følge med i stiftets pilgrimsaktiviteter.

Hærvejens vandre-og cykelruter løber fra grænsen til Viborg og videre nordpå mod Hirtshals og Frederikshavn. Samtidig løber ruten gennem Haderslev, Ribe, Viborg og Aalborg Stifter. Vil du vide mere om Hærvejen finder du alt, hvad du har brug for til at planlægge en god tur på www.haervej.dk

HERBERG LANGS HÆRVEJEN

Undervejs kan du overveje at overnatte på et af herbergerne langs Hærvejen i Viborg Stift. Se mere på:
www.haervejsherberger.dk

Vi ønsker dig en god tur